

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

Год. XXII.

Ноември — 1930.

Книга 9.

Фот. Кръшнякъ.

ХИЖА „МУСАЛА“ — РИЛА

ХИМНЪ НА „СЪРНЕНА ГОРА“

Да сепнемъ сънни небосклони
подъ светлокървава зора
средъ гжтосплетенитѣ клони
на наш'та Сърнена гора.

Съ устремъ радостенъ, сърдеченъ,
и съ пѣсни, викове, ура —
ще стигнемъ гребена далеченъ
на безметежната гора.

Далечъ отъ тъжнитѣ вериги
на всекидневната борба
ще бждемъ волни чучулиги,
деца на приказна сждба.

Безъ радость днитѣ ни се нижатъ,
тжгата всички ни гнете.
че подло тягостната грижа
савана смъртенъ ни плете.

А времето лети, не спира,
не пита никого отъ насъ;
хей, зач'ва, ражда се, умира
надеждата на всѣки часъ.

Затуй подъ сплетенитѣ клони,
де глѣхне звънка тишина,
де ручей тихи струи рони
и прѣска свежа ведрина;

де шѣпнатъ приказки нечути
за други мирови, слѣнца
и мамятъ кжтове и скути
на сугли, пѣргави деца,

да литнемъ весели и щедри
съ ехо туристко и ура
и тамъ съ сърца открити, ведри
да срещнемъ ранната зора.

Далечъ отъ тъжнитѣ вериги
на всекидневната борба
да бждемъ волни чучулиги,
деца на щедрата сждба.

Текстъ Гараганъ.

МАРШЪ НА „СЪРНЕНА ГОРА“.

Деца на Сърнена гора, къмъ нея всички ний летимъ
и горди сме като орли, че будимъ ранната зора.
Любовъ въ сърцата ни гори и волни думи ний редимъ
наредъ съсъ гордия Балканъ въ пѣсень „Сърнена гора“.

Предъ насъ безбрежниятъ екранъ обилно прелести пилей
и елфи мамятъ ни отпредъ съ неспирни, весели хора.
Въ гърдитъ съ топла доброта и съ пламъка на Прометей,
ведно съ безкрайнитѣ поля ний пѣемъ „Сърнена гора“.

Съ нестихващъ устремъ ний летимъ, че носимъ орлови крила
и бродимъ родни долини, рѣки, балкани и моря.
А вечеръ въ шѣпотъ незлобимъ, далечъ отъ грижи и тегла
лелѣемъ звездни висоти и пѣемъ „Сърнена гора“,

додето морни, въ сладъкъ сънь, въ далечни, приказни страни
оглѣхнемъ въ розови мечти въ дворци край тихи езера
и славей влюбенъ съ кършенъ гласъ, зората къдра подранилъ,
надъ стихналитѣ ни глави запѣе „Сърнена гора“.

А сутринъ — слънчеви лжчи, ехо туристко и здравей
се сплитатъ въ смѣхъ и веселби и екватъ въ общото ура,
когато зърнемъ надалечъ, хей тамъ морето да синей,
че сѣнки скжпи се тѣлпять и пѣятъ „Сърнена гора“.

И пакъ отново ний летимъ съ божественъ пламъкъ въвъ гърди
и бродимъ родната земя до късно вечеръ отъ зора,
че носимъ орлови крила и скжпъ заветъ отъ прадѣди: —
Тазъ чудно хубава земя да славимъ въ „Сърнена гора“.

Василъ Гюлеметовъ

МЕЖДУНАРОДНАТА ИЗЛОЖБА ПО ТРАНСПОРТЪ И ТУРИЗЪМЪ ВЪ ПОЗНАНЪ — ПОЛША.

(Състояла се отъ 6 юлий до 10 августъ 1930 г.)

Не случайно градътъ Познанъ е билъ избранъ отъ Полша за международна изложба по транспортъ и туризъмъ. Той е най-добре благоустроениятъ градъ въ Полша, съ широки улици, голъми тротоари и пространни паркове. Сжщевременно той е билъ първата столица на Полша. Като такъвъ, за неговото основаване и минало се разправятъ интересни легенди. Тамъ, споредъ една легенда, на брѣговетъ на Варта, следъ дълго и уморително пѣтуване сж се спрели тримата братя Полякъ, Чехъ и Русъ и задоволявайки своята жажда, сж опознали мѣстото, кждето най-възрастния Полякъ, трѣбвало да се установи, отъ кждето произхожда славянското име на града. Отъ времето, когато е билъ столица, почти не сж останали паметници. Най-старитѣ — Катедралната църква и общинската палата, сж строени между XI и XIII вѣкове. Катедралата, грамадна готическа постройка, украсена по-късно отвѣтре съ паметници въ стилъ рококо и ренесансъ, е била съкровищница, въ която презъ дългото германско владичество е билъ запазенъ националниятъ духъ, любовта къмъ отечеството. Общинската палата, строена отъ единъ италиански архитектъ, единъ отъ най-ценнитѣ паметници на миналото въ Европа, е била огнището, кждето сж се пазили комуналнитѣ традиции. Отъ новитѣ паметници, останали отъ германското владичество е замъкътъ-дворецъ, който презъ 1908 г. е построилъ германския императоръ Вилхелмъ II. Въ архитектурно отношение той представлява една смѣсница отъ римски, готически и византийски стилъ; той

лѣзопѣтни връзки, за мѣсто на една международна изложба. Той е разположенъ между Варшава и Берлинъ, на 5 часа съ влакъ отъ послед-

Хижа „Бъндерица“ — зиме.

ния градъ и на 6 часа отъ Варшава. Сжщевременно той е посрѣдъ Горна-Силезия съ Катовица, голѣмия индустриаленъ центъръ на Полша и Краковъ, втора полска столица, кждето сж запазени историческитѣ ценности на най-славнитѣ полски царе, и близо до Балтийското море съ Данцигъ, голѣмъ пристанищенъ градъ и Гдиния, новото пристанище на Полша, кждето за нѣколко години, заедно съ изграждането на едно модерно пристанище, се издигна и единъ новъ градъ.

Освенъ това Познанъ отъ дълги години е познатъ съ своитѣ международни панаири, срѣдище на интензивенъ търговски обмѣнъ. Миналата година въ Познанъ, въ сжщитѣ павилиони до самата гара, кждето тази година се помещаваше международната изложба, се е състояла първата народна изложба по случай 10 годишнината отъ освобождението на Полша.

Международната изложба за транспортъ и туризъмъ се организираше отъ специаленъ комитетъ натоваренъ отъ Познанската община и подъ нейна отговорностъ, подъ покровителството, обаче, на полското правителство, което прояви голѣма деятелностъ за привличане колкото е възможно повече изложители. Действително, благодарение на тази негова деятелностъ официално взеха участие много отъ европейскитѣ държави. Отсѣгъствуваха само правителствата на Германия, Русия, Литва, Турция и Англия.

Изложбата обемаше всички видове транспортни срѣдства: желѣзници, трамвай, водни пѣтища, въздухоплаване, автомобили и заедно съ тѣхъ картография и туризъмъ.

Хижа „Селимица“ — Витоша.

прави силно впечатление съ монументалността на постройката и богата мобилировка.

По географическото си положение Познанъ сжщо е най-удобниятъ, благодарение своитѣ же-

Бъха изложени най-усъвършенствуванитъ модерни превозни сръдства, огромни локомотиви, подобни на мастодонти, за влачене на грамадни товарни влакове, други за пжтнически влакове, пригодени за бързини надъ 120 клм. въ часъ. До тѣхъ разни вагони: хладилни, за превозъ на риба и месо, специални вагони за превозъ на добитъкъ и птици и цистерни. Заедно съ тѣхъ нѣкои ж. п. администрации излагаха нови пжтнически каруци съ желѣзна конструкция, каруци — салони пулманъ, обзаведени съ голѣмъ луксъ.

Въ специаленъ павилионъ, заедно съ картини и табла на повечето отъ голѣмитъ градове въ Европа, се излагаха най-новитъ трамваи, елегантни и удобни. Желѣзопжтнитъ администрации и речнитъ превозни предприятия, освенъ техническитъ постижения въ ж. п. техника и развититъ социални грижи за тѣхния персоналъ, излагаха панорами, картини, табла и карти на различнитъ живописни курортни и за туризмъ мѣста и голѣми градове. Въ специални карти се отбелязваха всички ж. п. и рѣчни съобщения, които за всѣка отдѣлна страна даваха едно ясно очертание на съобщителната ѝ мрежа.

Изложбата на морскитъ пристанища бѣ най-богато застѣпена отъ Италия. Въ специални отдѣли излагаха нѣкои отъ най-голѣмитъ италиански пристанища, Генуа, Неаполъ, Венеция и пр. Независимо отъ търговската частъ на пристанищата съ магазинитъ, елеваторитъ и доковетъ, бѣха изложени върху голѣми релефни карти, построени въ миниатюри, съ приспособено електрическо освѣтление, по интереснитъ морски градове като Венеция и Неаполъ.

Въздухоплавателната изложба, която бѣ богато застѣпена, представляваше въ картини цѣлата история на въздухоплаването, изложена отъ френското министерство на въздухоплаването, различнитъ типове мотори и аероплани. До огромнитъ търговски аероплани за пжтническа служба бѣха туристически и бързи аероплани.

Въ интересни панорами и картини бѣха представени свързанитъ градове отъ народнитъ и международни въздухоплавателни дружества. Не липсваха и живописни битови картини.

До въздухоплавателната изложба, като продължение бѣ тази на автомобилитъ. Нѣкои автомобилни фабрики, като Мерцедесъ-Бенцъ, за да покажатъ прогреса въ развитието на автомобилната техника, бѣха съпоставили до новитъ си модерни коли съ всички удобства и пригодени за бързина до 140 клм. въ часъ и първитъ опити за реализиране на самоходнитъ коли отъ 1886 година, обикновенни кабриолети, съ приспособени механизми. До тѣхъ се намираха и грамаднитъ аутобуси за масовъ превозъ на пжтници, съ всички удобства, както и мотоциклети представени отъ различни, европейски и американски фабрики.

Въпреки разнообразието и богато наредения отдѣлъ на транспортнитъ сръдства, въ многоброй-

нитъ павилиони, които заемаше той, публиката по-малко се трупаше. Павилионътъ, който привличаше най-много публика бѣ този на туризма. Транспортнитъ сръдства, до голѣма степенъ заинтригуваха посетителя, но тѣ нѣмаха това свойство да го обаятъ и безъ усилие да бждатъ разбрани. Туризмътъ дразни повече любопитството, събужда желание за наслади отъ хубавото, било то природно или дѣло на човѣшкиятъ имъ и ржка. Техниката очудва, събужда разсжденията на разума и налага усилия да бжде разбрана, а хубавото действува върху чувствата, върху въображението, които сж най-често стимули за действие.

Поради тѣзи причини, туристическата изложба привличаше по-голѣмъ брой посетители. Тамъ тѣ, особено недѣлни и празнични дни, се трупаха масово. Този павилионъ действително бѣ така уреденъ, че съ своето разнообразие и блѣсъкъ, съ твърде интереснитъ изложени нѣща, не можеше да не привлича всѣки посетителъ на изложбата.

Близко половината отъ туристическата изложба бѣ заета отъ полскитъ войводства (окржзи) и голѣмитъ полски градове. Въ картини, маникени въ национални костюми, семейни селски сцени, произведения на селски домашни занаяти, реклами и панорами, бѣ изложенъ животътъ на всѣка провинция съ неговитъ нрави и обичаи. Тамъ се редѣха севернитъ войводства съ тѣхнитъ примитивни обичаи и домашни занаяти. На друга страна заедно съ красотитъ на полската Татра, Морско око и Закопане, бѣха представени и жителитъ, Гурели, съ китнитъ си костюми, бромбергскитъ живописни женски костюми на поморското войводство. Хубави дърводѣлски пирографирани издѣлия отъ Закопане, красиви килими отъ Волиния, шевици и други украшения отъ Лоджъ и други провинции. Всичко бѣ така подбрано и наредено, за да даде една ясна представа за хубоститъ на Полша, да запознае чужденеца съ битовия животъ на селското население и да събуди въ него желание да отиде на самото мѣсто, за да го наблюдава въ неговия естественъ видъ, както и да посети забележителноститъ на страната, които богато бѣха рекламирани.

Въ останалата частъ се помещаваха изложбитъ на останалитъ народи взимащи участие въ изложбата. Туристическитъ служби при французскитъ желѣзопжтни компании, заедно съ Турингъ клубъ де Франсъ, излагаха многобройни цвѣтни и свѣтливи картини на по-характернитъ мѣстности, градове и провинции на Франция: Алзасъ, Бретанъ, Нормандия, Жура и Ривиерата.

До Франция излагаше Ромъния. Тя бѣ изработила единъ естественъ пейзажъ на крайдунавскитъ брѣгове къмъ Сулина съ трѣстика и крайдунавски препарирани птици. Въ нѣколко отдѣла се простираха свѣтли и цвѣтни картини представляващи по-красивитъ ромънски мѣстности и градо-

ве, битови картини и такива представляващи полската работа на ромънския селянинъ. Гърция излагаше художествено изработени фотографии на своитѣ исторически ценности и градове, придружени съ рекламни брошури на чужди езици, художествено изработени. Югославянската туристическа служба при желѣзницитѣ и пѣтническото бюро „Путникъ“ излагаха фотографии и картини на адриатически и планински курортни мѣста, битови сцени отъ Босна и други нѣкои провинции. Унгария, особено градътъ Будапеща, бѣ уредилъ една панорама на Будапеща, добре осветена, на която изпѣкваше хубавото мѣстоположение на града и по забележителнитѣ паметници. Чехославия излагаше живописни пейзажи на планината Тарта, на красивитѣ курортни мѣстности и една живописна панорама на града Прага, съ изображение на една релефна карта съ цвѣтно освѣтени линии, желѣзопѣтнитѣ, въздухоплавателнитѣ и автомобилни връзки на Чехословашката столица съ всички по-голѣми европейски градове и времето, за което съ всѣки родъ превозни срдѣства се отива до Прага.

Финландия, Холандия, Белгия, Италия и др. въ красиви панорами, цвѣтни и свѣтли картини и фотографии, многобройни рекламни брошури и рекламни пощенски картички, запознаваха посетителя съ историческитѣ, природни и курортни забележителности на тѣхнитѣ страни.

Българскиятъ отдѣлъ се състоеше отъ технически планове на нашитѣ пристанища, изкуствени развития на мѣстности отъ по-интереснитѣ линии, карти съ желѣзопѣтнитѣ пѣтища и шосейната мрежа, международнитѣ ж. п. връзки презъ България и съ нашитѣ пристанища, графически статистически изображения и многобройни снимки на красиви природни мѣстности, както и на нѣкои по-голѣми градове. За пояснение и запознаване чужденцитѣ съ България — нашитѣ курорти и красиви планински мѣстности, бѣха напечатани на чужди езици многобройни цвѣтни листчета, една брошура за нашитѣ пристанища и пристанищни градове и една рекламно-описателна, добре илюстрирана брошура на френски върху България. Окрасенъ добре и драпиранъ съ националния триколюрь, българскиятъ отдѣлъ привличаше доста посетители. Той заинтересуваше и техникитѣ и любителитѣ на природата, и често посетителитѣ гласно заявяваха: „България изглежда една интересна и живописна страна“. Много, които само по вестницитѣ бѣха чели за България, се спираха по внимателно, разпитваха за нашата страна и изказваха желание да я видятъ. За поляцитѣ особенъ интересъ буди Варна. За тѣхъ той е единъ видъ градъ за поклонение, тамъ кждето единъ отъ тѣхнитѣ най-славни крале, Владиславъ IV Варненчекъ, е падналъ убитъ въ сражението срещу турцитѣ. Всѣки, който нѣколко години е посещавалъ народнитѣ училища, знаеше за Варна. Ученици, щомъ идваха при българ-

ската изложба, веднага запитваха за Варна, мѣстността кждето презъ 1444 год. е станало сражението.

За забелязване е, че всички страни правятъ голѣми усилия съ рекламнитѣ срдѣства, които най-модерната техника е усвѣршенствувала, да запознаятъ чужденцитѣ съ тѣхнитѣ красоти, исторически и художествени ценности и курорти. Рекламитѣ сж така художествено изработени, че дразнятъ въображението на наблюдателя, събуждатъ въ него желанието да види тѣй красиво рекламираната страна. Посещението на една страна, независимо отъ материалното преимущество, че ще бждатъ оставени пари въ нея, но още пробужда въ посетителя симпатия къмъ народа, който е опозналъ. Той се интересува отъ неговия битъ, отъ неговата история и неговото културно и стопанско развитие. Този, който не познава нѣкого не може и да го обича. Познаването е необ-

На Черни връхъ — традициония излеть.

ходимото условие за обичъ и приятелство. Нашата страна, България, има голѣма нужда отъ приятели въ странство. Затова и намъ се налага, както правятъ другитѣ народи, да развиемъ и усвѣршенствуваме рекламирането на нашитѣ исторически мѣстности, художествени ценности и особено, това което имаме въ изобилие, нашитѣ минерални и морски бани и нашитѣ планини, отъ които всѣки чужденецъ, който ги е посетилъ е останалъ съ отлични впечатления.

Друга една причина, която може да привлече чужденци у насъ, е евтиния животъ въ нашата страна, кждето презъ лѣтото изобилствуватъ хранителни земледѣлски произведения, зеленчуци, овощия и грозде, достѣпни за всички хора, поради тѣхната низка цена.

Началото, поставено съ създаването по настояването на Върховния туристически съветъ, специално бюро за туризъмъ, и това което Главната дирекция на желѣзницитѣ по своя инициатива прави, сж добри признаци за насърчение развитието на туризъма въ страната и за рекламирането на нашитѣ курорти и красоти въ странство. Правителството е схванало ползата отъ това

и вече съдействува на туристическия организационен въпрос. Постепенно и въ насъ, както въ странство ще се развие, и усъвършенствува туристическата и рекламна литература. Моето пожелание въ това отношение е, както става въ странство, за едно по тѣсно сътрудничество

между службите при обществените учреждения и туристическия организационен въпрос. Това сътрудничество, което въ Познанската изложба ясно проличаваше въ другите страни, е необходимо и у насъ, за действително по-планово и ползотворно.

Д-ръ Иосифъ Петковъ.

ОРЛОВИ ГНѢЗДА

(ПРЕСЛАВЪ—ПАТЛЕЙНА)

На връщане отъ Патлейна спираме при новоразкритата Симеонова черква и дворецъ край Преславъ. Единъ отъ съпътниците бързо изтича предъ насъ къмъ черквата, стѣпи върху една отъ повалените блѣморни колони и загледа въ просторите къмъ Мадара и Шуменъ.

Когато стигнахме при него, той посочи съ ржка:

— Преди да търсимъ наоколо, погледнете! Ще кажете една прекрасна гледка като много други въ нашата земя. Не това! Тукъ сме на високо; отсреща Мадара е кацнала подъ крилото на гигантскитѣ скали; по-натамъ вижте онази ивица като пресѣчена крепостна стена, която почва задъ Мадара, извива източно отъ Плиска и се губи къмъ Дели-Ормана. Оттамъ погледнете широкия грѣбъ на височините, които се издигатъ надъ Шуменъ подобно непристъпна твърдина. Това е единъ грамаденъ прѣстенъ, поставенъ надъ равнината съ три блестящи диаманта. Преславъ, Мадара и Плиска.

— Доста картинно!

— Не това искахъ да кажа, продължи нашия събеседникъ. Мисля, че тукъ се крие една черта отъ характера на нашите царе. Като орли тѣ сж търсили стратегически гнѣзда, откъдето да се спускатъ и да бранятъ царството си — все отъ високо, а не скрити въ непристъпните дебри или дивни мѣста. Дали тази склонностъ е била само едно военно съображение или пъкъ и една жажда на духътъ къмъ висините, оставямъ да определятъ нашите учени, писатели и художници, кой както успѣе да подслуша презъ вратите на своята интуиция.

— Изглежда добави другиятъ събеседникъ, че прабългарите, дошли отъ руските степи, не сж могли да забравятъ любовта си къмъ равнината, къмъ блѣния блѣгъ на гривестите коне и свѣтлавичния устремъ на военната конница. А отъ друга страна тия балкани, тия коварни проходи и пѣтеки, по които сж се помѣждали враговете, сж налагали своето: една височина, една крепостъ, отъ която да изхвъркватъ защитниците и където да се връщатъ за почивка и на постоянна стража.

— Но вижте второто царство — Царевецъ, Трапезица. Все този стремежъ на прабългарите и тукъ — да гледатъ отвисоко, да се борятъ и от-

браняватъ, кацнали върху непристъпни скали-крепости, издигнати сякашъ нарочно край престолния градъ.

— Само, че у търновските царе не е останала нито следа отъ купнежа на прабългарите къмъ равнината.

— Вѣрно, но види се подъ влияние на Византия, вмѣсто въ подножието да запазятъ равнината за смѣли набѣги и открита борба търновските царе предпочетоха защитата на змиевѣдната Янтра — тоя живописенъ поясъ, който украсява прелесния Царевградъ Търновъ, както го нарича Люб. Владикинъ.

— Да, хубавъ символъ — змиевѣдната Янтра! — Затова търновското царство падна, когато змията на предателството пролази къмъ Царевецъ!

Разговорътъ се приключи и ние разгледахме черквата. Две години не бѣхме идвали. За честъ на нашите археолози намираме, че е направено предостатъчно, за да се разкрие каквото може отъ черквата и сжщевременно да се запази. Зидовете сж бетонирани като е спазенъ видътъ имъ въ положението, въ което е намѣренъ.

Въ предвѣрието е разкритъ почти неповреденъ дълбокъ кладенецъ, пълненъ съ вода и обзиданъ съ плочи на дълбочина 5—6 метра. До него е поставенъ каменния прѣстенъ, който е билъ поставенъ отгоре му. Върху вътрешните стени на прѣстена личатъ врѣзани бразди, навѣрно отъ синджирите, чрезъ които е черпена вода.

Както въ Патлейна, така и тукъ наличността на толкозъ изобилна вода налага по-допустимото предположение, че тия божи храмове, колкото и скѣпи и блѣскави, сж били градени съ огледъ за отбрана. Това предположение се засилва тукъ повече, защото Симеоновата черква има две кули съ бойници.

Отъ черквата презъ нивите отиваме къмъ двореца. Тамъ разкопките продължаватъ, но вмѣсто да намѣримъ нѣщо ново, останахме огорчени, че и отъ онова, което имаше по-рано, въ желание да се копае по-дълбоко, сега е останало по-малко, заличени сж много отъ основите. Оставатъ около външните стени двореца и дветѣ зелени мраморни колони като единственъ знакъ за блѣска на Симеоновия палатъ.

Ние минаваме и заминаваме набързо покрай тия свети мѣста. Но трѣбва всички да дойдатъ тукъ не само на поклонение, а за да почерпятъ духовна сила, упование и устремъ, съ които ни облѣхватъ тия останки отъ славното, велико време.

Г-нъ В. Рашковъ, шуменскиятъ окръженъ управителъ и епископъ Андрей, помощника на

дѣдо Симеонъ, сж имали щастливата идея да се построи една сграда на тѣзи мѣста съ нужнитѣ удобства, кждето да пребиваватъ и пренощуватъ посетителитѣ. По този начинъ наистина тукъ ще стане мѣсто за поклонничество.

Тая идея трѣбва да бжде поздравена и подкрепена отъ всички страни.

Л. Н. Вълчановъ

ТУРИЗЪМЪТЪ ВЪ СЪВЕТСКА РУСИЯ

Докато следвоеннитѣ години, особено последнитѣ, донесоха едно общо увеличение дейността на туристкитѣ организации въ Европа и сблизиха българския туризъмъ съ много отъ последнитѣ, сжитѣ години, бидейки такива на промѣна политическата и стопанска структура на Русия не позволиха и донесъ да узнаемъ нѣщо повече за туризма въ страната, която по-рано указваше не малко влияние върху появата и развитието на нашитѣ обществени движения. Рускиятъ туризъмъ остана за насъ едно черно понятие, въпреки, че едно море ни дѣли само отъ най-известнитѣ негови обекти и че българскитѣ туристи въ това време проникнаха въ сравнително по далечни и чужди планини. Възможността да научимъ нѣщо повече отъ докладитѣ, които най-много нѣмскитѣ експедиции даваха за своитѣ пжтувания въ Кавказъ и до сега остана ограничена и затова трѣбва да се радваме, че въ популярното списание „Deutsche Alpenzeitung“, въ книжкитѣ за м. септември Andrea von Pollitzer — Pollenghi*) дава доста сведения за условията и творчеството на рускитѣ туристи.

Политическитѣ отношения въ Русия — спорни въ кръга на партийни разбирания — и тука не сж споменати. Толкова по-добре, че ще можемъ да предадемъ едно истинно и обективно изложение за туристския животъ въ голѣмата руска страна.

Въ Съветска Русия сжществуватъ днесъ две туристски организации: „Совтуристъ“ — едно държавно акционерно д-во, което организира колективенъ или отдѣленъ туризъмъ по опредѣлени маршрути и затова е нѣщо сръдно между туристско дружество и бюро за туристи и „Пролтуристъ“ (пролетарски туристъ), съкратено още О. П. Т. (общество пролетарски туризъмъ), което организира отдѣлнитѣ туристи и затова се приближава повече до формата на нашитѣ и европейскитѣ туристски организации. Има и една трета организация „Интуристъ“, която улеснява пжтуването на чужди, най-много американски туристи, въ Русия. Тя притежава едно бюро въ Москва.

Пролтуристъ има сжщо своето седалище въ Москва и къмъ нея принадлежатъ най-добритѣ настоящи съветски алпинисти: Сименовски, Криленко и други.

*) Участвалъ въ кавказската експедиция 1929 год. на Club Alpino Italiano.

Членове на „Пролтуристъ“ сж предимно работници, офицери и пр. членове на комунистическата партия. Този съюзъ има малко „бази“,¹⁾ но притежава най-високата отъ тѣхъ „Приютъ Айдинистъ“ (4200 м.). Сжщо така той има секция за хохтуристи начело съ Криленко. „Совтуристъ“ има повече бази,

Пиринъ. — „Суходолъ-полянитѣ“ — мѣстото кждето се строи хижата.

въ които се срѣщатъ не само комунисти, но всѣкакви хора по класи, религии и възраст, предимно обаче културни хора, като инженери, лѣкари, художници — цвѣта на руското общество. „Совтуристъ“ издава ежегодно единъ водачъ за Русия, повече отъ 150 стр., на които се третиратъ всички области (Москва, Ленинградъ, Уралъ, Волга, Днепъръ, Кримъ, Черноморскиятъ брѣгъ, Кавказъ, Догестанъ, Централ. Азия, Памиръ, Алтай, Сибиръ, Архангелскъ и Арктика). Благодарение организацията на „Совтуристъ“ и евтинитѣ цени по рускитѣ желѣзници много мечти на европейски алпинисти да видятъ примамливитѣ кавказки планини ще могатъ да се осжществятъ.

Интересенъ е режима въ споменатитѣ „бази“. Обикновената цена въ тѣхъ е 3 рубли дневно²⁾, срещу които се получава закуска (кафе или чай, 2 яйца, масло, сирене, или месо), обѣдъ (супа, месо,

1) „База“ не значи точно нашето разбиране за „хижа“, или „подслонъ“, защото такива бази има и въ Батумъ или други голѣми градове, като Москва, Ленинградъ или Тифлисъ.

2) Една рубла = 73 лева.

десертъ и чай) и вечеря (месо съ зеленчукъ, компотъ или плодове и пакъ чай), а сжщо така въ тѣхъ е включена и ношувката. Въ тия бази могат да престояватъ поданници на всички страни, а намаление на цената получаватъ само студентитѣ (20%) и членовѣтѣ на пролетарскитѣ организаций (50%). Вероятно студентитѣ и работницитѣ и на други страни биха могли да получатъ сжщитѣ намаления. Въ базата може да се получи само предвиденото меню — изглежда че и тука стремежътъ е евентуално неравенство да се избѣгне.

Едно пътуване въ Русия е свързано съ много формалности. Преди всичко, се изисква чрезъ мѣстното руско консулство едно предварително разрешение отъ Москва, което обикновено се дава лесно, защото и руситѣ искатъ вече да развиятъ чуждия туризмъ и привлечатъ чужденци.

Влизането въ Русия може да стане презъ раз-

Гложенскія монастиръ — (Тетевенско)

лични мѣста. Но отъ Централна Европа предпочително е да се пътува до Москва и оттамъ надолу къмъ Кавказъ (до Минерална вода бързъ влакъ 50 часа, цена 23 рубли). Едно евентуално средство е и въздушното съобщение и въ самата Русия, но аеропланитѣ въ Русия сж много препълнени, а и не може да се носи повече багажъ отъ 15 кгр. Сжщо така сж препълнени и хотелитѣ въ Москва, въпреки баснословната скжпотия, която не може да се избѣгне, понеже единъ чужденецъ не може да се задоволи съ инѣкъ евтината храна въ държавнитѣ ресторанти.

Всѣки може да се движи навсѣкжде съ туристски костюмъ, даже съ кжси гащи човѣкъ може да отиде въ театръ въ Москва — нужниятъ за швейцарскитѣ курорти смокингъ би билъ смѣшенъ въ Русия. Докато храна може да се получи навсѣкжде, въ планинскитѣ долини ограничена до яйца, месо и айранъ, туристско снаряжение почти липсва напълно. Даже чуждиятъ туристъ трѣбва да носи нужнитѣ пикели, котки, дрехи, палатки и др. за своитѣ носачи и водачи, които нѣматъ и не могатъ да получатъ въ Русия нищо друго освенъ своитѣ дрехи.

Напоследъкъ вече е разрешено да се фотогра-

фира всичко, съ изключение на забраненитѣ по военни съображения обекти, която забрана впрочемъ обхваща много нѣща: по гари и отъ влака въ гранични зони или край морето и даже въ нѣкои градове като Батумъ, снимки не могатъ да се правятъ. Кинофотографията по начало е забранена. Фотографически материали въ Русия неможатъ да се купятъ никжде, а употребениятъ чуждъ материалъ (плаки и филми) преди напушане Русия и въобще при проявяване се цензурира.

Митническитѣ власти на Русия не сж по-строги отъ тия на другитѣ страни, въобще чужденеца — туристъ бива приетъ любезно навсѣкжде, даже и всрѣдъ кавказкитѣ племена, които сж сега едно мирно и гостоприемно население.

Въ самата Русия знанието на руски езикъ не е необходимо, защото мнозина, особено младежта, говорятъ нѣмски и английски. А колкото до Кавказъ е съвсемъ безразлично какъвъ езикъ говорите, защото е все едно — тамошнитѣ жители и безъ това говорятъ 68 различни диалекти.

Както споменахме, най-добритѣ съвременни руски алпинисти сж: държавниятъ прокуроръ Криленко, после Семеновски отъ Москва и проф. Фроловъ отъ Пиатогорскъ.

Рѣчниятъ туризмъ въ Русия е непознатъ.

Животътъ въ Русия е общо взето много поскжпъ съ изключение на ж. п. пътуване и ценитѣ въ базитѣ. Едно пътуване до Кавказъ 8—10 седмици би струвало между 40—100,000 лева за човѣкъ. Нѣкои алпинисти обаче, които не спиратъ въ разнитѣ градове и сами сж носили раница до 25 кгр. на гърба си по високи проходи, сж изкарвали съ около 25,000 лева.

Макаръ и съветскитѣ власти да правятъ специфични мжнотии, едно съвременно пътуване до Кавказъ е много по-лесно отколкото преди войната. Създаденитѣ нови съобщителни средства, намѣста съ автомобилно съобщение, голѣмиятъ брой на базитѣ и самите руски туристи, умиротворението на по-рано войственитѣ племена, всичко това прави едно настояще пътуване въ Кавказъ почти удоволствие.

Днесъ тамъ се практикува еднакво добре туризмъ и алпинизмъ. Всички върхове надъ 500 м. сж вече изкачени, особено Казбекъ и Елбрусь, но нови изкачвания по тѣхъ (югоизточнитѣ склонове) все още могатъ да се предприематъ. Вмѣсто това има доста четирихилядници още непобедени и то не най-леснитѣ.

Посещението на планинитѣ започва обикновено въ юли и продължава до началото на септември — зимното завладяване на Кавказъ е все още мечта, но вече предстояще. Ски-туризмъ въ Русия още нѣма, а Елбрусь е единъ чудесенъ обектъ за него.

Нека останемъ съ надеждата, че разведрияването политическитѣ отношения съ Русия ще донесе появата и на руския туризмъ, който впрочемъ въ своитѣ планини сполучи голѣми дѣла. А ние българитѣ, дълго още не ще можемъ да се наредимъ съ другитѣ алпинисти като посетители на Кавказъ.

Ст. Поповъ

ТОПЛАТА ДУПКА — БОРУЩИЦА

Така се зове отъ мѣстното население пещерата, намираща се на югозападъ, недалече отъ гара Борушица. Който е минавалъ съ влака през-балканската линия, той знае китнитѣ селища, които съ прекарването на линията се обърнаха на хубави ж. п. гари. Тѣхното значение се още повече издигна, понеже лесното и сигурно превозно сръдство позволява да става леко обмѣната на продуктитѣ на планината: дървенъ материалъ, каменни вжглища и др. съ тия на полето: жито и други хранителни продукти. Нагледно илюстриране на това е бюджета на Борушенската община, съставена отъ селата: Борушица, Бънзарето и Държавенъ. Презъ 1913 год., когато се откри презбалканската линия бюджета на общината е билъ: приходъ 3162.04 лв. и разходъ 2714.23 лв., а непосредствено следната година 1914 той скача на приходъ 8700.10 лева и разходъ 4901.28 лева за да стигне презъ 1928/29 финансова година приходъ 493,380 лева и разходъ 493,180 лева. Населението сжщо бързо нараства. На 31 XII. 1910 година Борушица брой 189 души, Бънзарето 119 души и Държавенъ 96 души; на 31. XII. 1922 година Борушица 341 души, Бънзарето — 105 души и Държавенъ — 115 души, а на 31. XII. 1926 година Борушица 344 души, Бънзарето — 131 души и Държавенъ — 117 души.

Съ една надморска височина 700—800 метра Борушица представлява и добро почивно мѣсто за презъ лѣтото. Тукъ идватъ доста лѣтовници отъ близкитѣ градове. Има образувана детска колония на казанлъшкитѣ основни училища съ свои здания и почивна станция на фонда „Обществени осигуровки“.

Интересни мѣста за посещение въ Борушица сж: „Царскитѣ-Могили“, при които царъ Борисъ е посрещналъ мощитѣ на Св. Ив. Рилски при пренасянето имъ отъ Маджарско за Търново въ 1187 година, отъ гдето могилитѣ носятъ названието си. Тукъ е и „Иванковата пжтека“, гдето Иванко, убиеца на Асена е избѣгалъ отъ В.-Търново за Византия съ много товари злато. Насрещната височина е „Марковъ-камъкъ“ — останала и до сега слава на епичния герой Крали-Марко, който хвърлилъ на шега една голѣма скала отъ „Царскитѣ могилы“ на насрещната поляна; „Кланитѣ кадъни“ е една висока поляна, гдето бѣгащитѣ кадъни били застигнати и изклани. Но отъ всичкитѣ природни исторични мѣста най-интересно остава пещерата „Топлата дупка“. Входътъ ѝ, обърнатъ на юго-западъ и намиращъ се подъ една висока стрѣмна скала, се забелязва отъ влака, който върви успоредно, едно до друго съ пѣнливата рѣка, която носи разни названия на населенитѣ пунктове презъ които минава — Кръстевска, Борушенска, Поповска и пр. Входътъ ѝ е голѣмъ около 2 метра въ диаметръ, удобенъ и свѣтълъ.

Но пристъпи ли едвамъ, дълбокъ мракъ обхваща погледа и се явява необходимостъ отъ изкуствена свѣтлина. Карбитната ламба и смолеститѣ факли веднага изненадватъ посетителя съ откриващата се предъ него картина. Това е приемния салонъ въ своя блѣсъкъ. Бѣли плюшени завеси се спускатъ чакъ до пода, а на свода сж надвиснали най-разнообразни полюеи. Хладината и влажността завладяватъ посетителя; единъ въздушенъ душъ действува на тѣлото му. Салонътъ е дълъгъ около 12 метра съ една широчина 3—4 метра. Той свършва съ една декоративна врата съ надвиснали сталактити и естествена стълба, водеща въ голѣмата зала, великолепно украсена съ много образувани сталагмити и сталактити. Отъ дѣсно на стълбата се намира една пропастъ 3 метра, която води къмъ другия отдѣлъ на пещерата, който се съединява съ залата. Освѣтена феерично съ

Борушица — гарата съ в. Царскитѣ могилы.

бенгалски огънь залата дава чудно настроение. Обитателитѣ на пещерата — многобройнитѣ прилепи, смутени отъ неканенитѣ посетители, съ шумъ напускатъ освѣтеното мѣсто и бѣгатъ въ многобройнитѣ ѝ разклонения. Множество статуи, изваяни по най-чудноватъ начинъ отъ невидими скулптори, украсяватъ стенитѣ на залата, която има единъ диаметръ около 10 метра и височина 5—6 метра. Фантазията свободно одухотворява естествениѣ творения на въздуха и водата и открива чудноватоститѣ на подземния миръ. Човѣкъ би се излѣгалъ, ако би помислилъ, че това е най-красивото на пещерата. Не — както въ всѣки замъкъ има скрити хубости и скъпоценности, показвани само на особени гости, така и тукъ подземния дворецъ е скрилъ своитѣ хубости въ нѣколко галерии, намиращи се на височина нѣколко метра отъ входа на залата и скрити незабелязано подъ спускащитѣ се завеси и статуи. Една такава галерия се намира въ дѣното на залата по протежение на входа на 2 метра височина. Въ нея се лесно влиза, но още първитѣ стѣпки правятъ невъзможно ходенето правъ. Човѣкъ поч-

ва да се движи по единично и пълзешкомъ, скоро обаче, и това е невъзможно и трѣбва да става предвижването на тѣлото лежишкомъ. Така се върви около десетина метра и се дохожда до едно мѣсто, гдето по-нататък не може да се върви. Тукъ може само да си извиете главата, тъй като тѣснината не позволява да се обърне тѣлото. Предъ посетителя се открива една отвесна цепнатина, която би могла да се изследва, ако се разчисти галерията, тъй като тя цѣла е образувана отъ варовити отлагания, които лесно биха се копали. Ако се почука по пода на галерията, чува се гънтежъ, отъ което се вижда, че подъ него е празно пространство и навѣрно това е сводъ на нова пещера. По цѣлото протежение рефлектора явява предъ погледа малки, силни по своята изваяностъ сталагтити и сталагмити, разхвърляни въ най-красиви групи. Преди да се напусне изхода на галерията и слѣзе въ залата, предъ главата се открива продълговата каменна халка. Като се покачи човѣкъ на нея, въ дѣсно се явява нова галерия, която е успоредно на първата, само че въ дѣсно и нѣколко метра високо. Посоката е наклонена нагоре и движението е много мжчно. Пода е жълта и водна глина. Придвижването става лежишкомъ. Следъ нѣколко време движение напредъ, рефлектора открива новъ вълшебенъ миръ на сталагтитни царства. Ржката не може да ги достигне и затова тѣ сж запазени въ първичната си форма, хубави и нежно снѣжно бѣли. Кжде ли води нататъкъ галерията? Дали задъ тѣзи нежни прегради не сжществуватъ най-дивнитѣ и чаровни сталагтитни образувания, скрити ревниво въ пещерата? Следъ любуване на хубавитѣ природни образувания, заднишкомъ се измъкваме отъ галерията, защото нѣма мѣсто какъ да се обърнете. При изхода на галерията — на лѣво се открива входа на нова галерия. Обаче, достѣпа е много мжченъ и трѣбва човѣкъ да бжде екипиранъ съ необходимитѣ помощни срѣдства. Старанието ни да проникнемъ въ този дѣлъ на пещерата не се увенча съ успѣхъ. Навѣрно други пътъ съ необходимата вжжена стълба ще може и тамъ да се слѣзе и направятъ най-необходимитѣ изследвания.

Отъ залата се трѣгва по посока на входа, само че въ лѣво. Залата се отдѣля отъ новъ отдѣлъ на пещерата — работилницата съ надвиснали каменни кѣдrecи. Тукъ въ глухотата и мрака се чува отсеченото падане на воднитѣ капки. Така денонощно, безспирно тѣ разнасятъ ударитѣ си въ глухотата и ваятъ най-чудноватитѣ форми на сталагтитнитѣ и сталагмитни образувания. Ето, тукъ виждашъ главата и шията на голѣмъ исполински конь, останалата частъ още не е доиз-

градена, но що сж за природата въковетѣ! Тя величествено ще изгради творението, което ще чуди любопитния човѣкъ. Тамъ е излѣта по най-изисканъ начинъ голѣма наковалня. Надъ нея, като голѣмъ хидравлически чукъ се издига сталагмитно образувание, но за жалостъ, осакатено, изпочупено, чийто откъслечи лежатъ разхвърлени изъ пода. Мжка изпълва душата отъ варваризма извършенъ отъ злосторницитѣ. Защо сж посмѣли да осакатятъ най-голѣмия и хубавъ сталагтитъ? Нима не знаятъ, че красотата на този подземенъ миръ е само тукъ; изваденъ на слънчева свѣтлина, той губи отъ своята омая и великолепие. Когато Неронъ съ своята ненаситна страсть за зрелища запали Римъ — изкуството на човѣшката ржка, въ историята всѣки го осжжда. Но колко повече за осжждане сж тѣзи Нероновци, които съ единъ замахъ разрушаватъ творбата на природата тъй величествена и дивна. Трѣбва да се внуши на всѣки организиранъ туристъ пазенето на природнитѣ красоти, даже да не се зацапватъ стенитѣ съ имената имъ. Нека тѣ останатъ чисти и девствени. Залата е дълга 3—4 метра; къмъ изхода ѝ въ дѣсната страна пада пропастьта, която идва отъ приемния салонъ. Подъ изхода ѝ съ естествено стълбище се дохожда въ предверието. Тукъ въ лѣво се открива нова галерия, която води направо до една напрѣчна запушена отъ дветѣ страни друга галерия. Тази галерия е пълна съ прилепи, които при приближаването на свѣтлината бѣгатъ шумно. Подътъ е глинестъ и сухъ. Следъ обхождане обратно въ предверието, нагоре по естественото стълбище се дохожда до общия ходъ-изходъ.

Даннитѣ, които имаме отъ уредитѣ за изследване сж следнитѣ: влизаме въ пещерата въ 20 ч. 37 м., излизаме въ 22 ч. 20 м., температурата вънъ 20° С. Вжтре въ пещерата, въ залата 18° С. Барометрично налягане вънъ 691, а вжтре въ пещерата въ залата 689.

Изацапани, изкаляни, ние излизаме на не голѣмата площадка предъ входа на пещерата. Пълноликата луна на августовата нощъ, освѣтила цѣлата мѣстностъ, хвърля страхотнитѣ сѣнки на „Царскитѣ могили“, а долу ржката се пѣни съ виковетѣ на кжпешитѣ се русалки. Гърдитѣ вдишватъ дълбоко свежия, следъ дъждъ балкански въздухъ и се изтрѣгва отъ гърдитѣ пѣсеньта на Ботева: „Звезди обсипватъ свода небесенъ, гора зашуми, вѣтъръ повѣе, Балкана пѣе хайдушка пѣсень“. И така подъ мелодията на пѣсеньта останаме дълго време да се наслаждаваме на хубавата балканска нощъ и сподѣляхме помежду си току-що преживѣнитѣ впечатления.

Wott.

СЛАВЯНСКИ ТУРИЗЪМЪ

Асоциация на славянските туристически дружества

Тази година конгреса на А. С. Т. Д. се състоя от 24 до 28 септември в гр. Прага. Бяха представени Полското татранско дружество, Словенското планинско дружество, Хърватското планинарско дружество, Българското туристическо дружество и Клуба на чехословашките туристи. Делегатът на Б. Т. Д. бѣ Н. Галчовъ.

Откриването стана въ тържествената зала на Старото кметство съ речъ отъ председателя г. Йеничекъ, въ присѣдствието на министра на търговията г. Матюшекъ, министра на вътрешнитѣ работи г. д-ръ Славекъ, и кмета на града г. д-ръ Бакса. Тѣ поздравиха конгреса. Присѣдствуваха представители на председателя на Републиката и да други официални мѣста, както и на много културни организации, повечето отъ които сѣщо поднесоха поздравъ. Между гоститѣ личеха: мастития руски писателъ Вл. Немировичъ — Данченко и проф. Д-ръ Пата, — и двамата добри приятели на България.

Въ произнесенитѣ речи и приветствия се подчерта значението на Асоциацията за развоѣ на туристиката въ славянскитѣ страни, както и за сближението на славянитѣ на културна почва.

Взеха се редъ решения, които ще съобщиме допълнително.

Делегати и гости бѣха разведени съ отомобили изъ Прага и околността. Тѣ посѣтиха Карлщайнъ — замѣка на Карлъ Велики и хижата надъ гр. Кладно.

Следъ това всички делегати и гости направиха обиколка изъ Чехия, като посѣтиха старинния градъ Храдецъ Кралове и планинитѣ Кърканоше и преносиха въ Крамаржовата хижа (1000 м. в. при Сухи връхъ).

После посетиха гр. Бърно, където имаха рѣдкия

случай да се възхищаватъ отъ великитѣ творения на чешкия художникъ проф. А. Муха. Водени лично отъ художника, въ „Славянската епопея“ тѣ можаха да преживѣятъ въковната история на цѣлото славянство.

Не по-малко интересъ възбуди у тѣхъ и изложбата „Антропосъ“ — майсторско дѣло на известния чешки ученъ проф. К. Абсолонъ, който лично разведе гоститѣ и въ двучасова лекция ги запозна съ крайно интереснитѣ палеонтологически материали, които обясняватъ произхода на човѣка и разселването му въ Европа.

Обиколката завърши съ посещението на пещеритѣ въ Бланско: Мацоха, Слоупъ и водната пещера Йунква. Гоститѣ бѣха разведени отъ проф. К. Абсолонъ, който е открилъ прохода за дъното на Мацоха и има голѣми заслуги за изучаване пещеритѣ въ Бланско и отъ проф. К. Бочекъ, изследователъ на пещерата Слоупъ.

Тамъ гоститѣ видѣха не само вълшебнитѣ картини на този подземенъ свѣтъ, но и какво е могла да стори човѣшката рѣка, за да направи достъпни тия красоти на всѣки любителъ на природата. Пещеритѣ сѣ освѣтени съ електричество; входоветѣ сѣ снабдени съ бетонови пътеки, стълби и пр. Всѣка година повече отъ 50,000 души посещаватъ пещеритѣ на Бланско.

Заседанията на конгреса и обиколката изъ Чехия траяха петъ дни, презъ които гоститѣ бѣха обградени съ голѣмо внимание и симпатии както отъ Клуба на чехословашките туристи въ Прага, така и отъ представителитѣ на неговитѣ клонове въ провинцията, а сѣщо и отъ официалнитѣ власти. Въ тѣхна честь бѣха дадени редъ банкети отъ кметоветѣ на Прага и Бърно, отъ сдружението на хотелнеритѣ, отъ Клуба на чехословашките туристи и др., на които въ непринудена атмосфера се казаха сърдечни слова за славянска взаимностъ.

ВЕСТИ И БЕЛЕЖКИ

ОТЪ ЧУЖБИНА.

Хималайската експедиция.

Отъ предварителнитѣ съобщения на дветѣ експедиции, които миналата и тая година заминаха за Индия съ цель да се възкачатъ на втория по редъ най-високъ връхъ въ Хималаитѣ и на земята, а именно-връха Кангчен-дзѡнга, става очевидно, че както едната експедиция подъ предводителството на Бауера, така и втората подъ предводителството на професоръ Диренфуртъ, сѣ претърпѣли неуспѣхи.

Експедицията на Бауеръ е била финансирана отъ Германо-Австрийския алпийски съюзъ и е достигнала една височина отъ 7600 метра. Само грамаднитѣ снѣгове и непонятни въ Европа виелици и бури сѣ принудили членоветѣ на експедицията да се откажатъ отъ по-нататъшно напредване.

Експедицията на професоръ Диренфуртъ е била организирана въ още по-голѣмъ мащабъ. Въ състава ѣ сѣ влизали 3 англичани, 2 французи, 1 австриецъ и 5 германци, между които и г-жата на професоръ Диренфуртъ.

Финансирани сѣ били отъ различни дружества, и частни лица. Базата на експедицията е билъ гр. Даржилингъ, на границата на затворената за външния свѣтъ държавица Непалъ. Отъ тамъ пѣтя е следвалъ презъ областта Зикимъ, непалскитѣ манастири — Памионхи, Кахоепери и Дубде. При Йоксамъ навлезли въ девственитѣ лѣсове на областта Дзонгри. Отъ тамъ (на 4000 м. н. м. р.) почнали вечнитѣ снѣгове и глетчери. Голѣми неприятности експедицията е имала съ своитѣ 350 носачи и около 200 мулета и то главно по отношение облеклото и продоволствуването. Повечето отъ носачитѣ били боси и съ невѣроятна издържливостъ: ходели боси по цѣли часове по снѣга и леда съ 50 кгр. товаръ на гърба безъ най-малко роптание. Обща експедицията е носила само 70 чифта, но ги пазили за по-високитѣ региони. Отъ друга страна, жителитѣ на Непалскитѣ села отказали да снабдяватъ носачитѣ съ провизии и само подъ давлението на непалскитѣ чиновници, изпратени нарочно отъ махараджата на Непалъ и при закана, че ще бждатъ обезглавени, могли да получатъ необходимото. Експедицията напредвала твърде бавно въ глетчеритѣ, при сравнително благоприятно време.

Когато обаче студът спадналъ подъ 16—17° С, повече отъ половината носачи безъ всѣкакво предупреждение, отказвайки се отъ възнаграждението, се разбѣгли по домоветъ си. Съ голѣми трудности, главното ядро се домогнало на 2 априлѣ на една височина 4950 м., гдето е билъ построенъ базисния лагеръ. Отъ тамъ върха Кангчендзюнга се очертавалъ вече добре съ своитѣ характерни три тераси, разположени една подъ друга. На 5300 и на 6000 м. били построени още два лагера. Отъ последниятъ започнали атакуванията на върха отъ къмъ западната му страна. Въ три последователни шурма алпиниститѣ сж опитвали щастieto си, но и третѣ имъ опита останаха безрезултатни, поради непроходимитѣ разкъсани глетчери и отвеснитѣ (до 85 градуса) стени, съ каквито е обграденъ върха отъ всички страни. При последния имъ опитъ се е откъснала една глетчерна лавина, която завлекла и затрупала най-добрия носачъ на експедицията Хетанъ, който е участвувалъ въ 3 хималайски експедиции и едва що не затрупала и известния още отъ памирската експедиция алпинистъ Шнайдеръ. Поради всичко това, на една височина отъ 7400 м. на 15 май членоветѣ на експедиция сж се отказали отъ едно по-нататъшно напредване за този пътъ. Кангчендзюнга е високъ 8603 м. и е недостигнатъ отъ никого още, както и най-високиятъ Мунтъ Еверестъ. Кангчендзюнга на тибетски сзикъ значи: „Петѣ велики съкровища на глетчера“, а споредъ други — „Петимата братя на великия глетчеръ“; кое отъ тѣхъ е правилното ще има да се установи.

Експедицията следъ тоя неуспѣхъ е обърнала погледитѣ си на други обекти и като такива били превъзможнати върховетъ Келасъ Пикъ (6400 м.), Лонакъ Пикъ (6550 м.) и Йонзонъ Пикъ (7420 м.) — най-високиятъ връхъ който е билъ достигнатъ отъ експедицията. При възкачването на последния сж били употребени и кислородни дишателни апарати, които се указали доста практични и целесъобразни (произв. Фирмата Дрегеръ-Любекъ).

Експедицията е извършила маса геологически проучвания, правени сж значителенъ брой картографически и фотографически снимки, а французина-операторъ Дюванелъ е снелъ съ рискъ на живота си нѣколко филма по пътя, отъ които единъ въ дълбочинитѣ на глетчернитѣ пукнатини, вързанъ на въже до 150 метра дълбочина.

Известниятъ италиански геологъ Дионелли отъ Флоренция е на пътъ за Индия съ четирима придружници за проучване на планинската верига Каракорумъ въ Хималаитѣ. Ще се правятъ специални наблюдения върху глетчера „Зйахенъ“ и глетчера „Федженко“, откритъ отъ миналогодишната памирска експедиция. Глетчера е 77 километри дълъгъ и е най-голѣмия глетчеръ на земята извънъ полярнитѣ области.

Въ тазигодишния съборъ на Германо-Австрийския Алпийски съюзъ, който се е състоялъ въ гр. Фрайбургъ, се е постигнало обединението на Австрийския Туристически клубъ и Австрийското Планинарско дружество, които броятъ около 10,000 членове. Остава извънъ съюза сега още само Австрийския Алпийски клубъ, чието приемане въ Съюза е предстоящо. Съюзътъ е ликвидиралъ годината съ около 40 милиона лева приходъ и почти толкова разходъ. Приходите произлизатъ главно отъ членски вноски (надъ 200,000 членове). Държавни субсидии не е получавалъ отъ нѣколко години вече. Извършени сж маса научни изследвания въ Алпитъ, поощрявани и подпомогнати сж били нѣколко задгранични експедиции, построени и поправени сж били десетки хижи и пжтища, издадени сж подробни туристически карти и нѣколко научни трудове. Съюза издава едно двуседмично списание и известия, единъ илюстриранъ годишникъ съ карти, а напоследъкъ и ежемесечно илюстрирано списание — „Der Bergsteiger“ — Планинартъ. Отъ голѣмо значение сж курсоветѣ, каквито всѣка година се уреждатъ за професионални водачи, спасителни команди, които се подържатъ

въ всички планински центрове и Алпийскиятъ музей, който се подържа въ гр. Мюнхенъ. Съюзътъ плаща ежегодно по 200-300,000 лева обезщетения и застраховки на пострадали и загинали водачи и туристи.

Съобщава: Инж. Х. Броксъ.

Голѣма изложба на туризма. — Общинскиятъ съветъ и търговската камара въ гр. Ница (Франция), съ съдействието на мѣстнитѣ туристически сдружения, проектиратъ да устройатъ за 1932-33 год. една голѣма манифестация на туризма въ Европа. Тая манифестация ще се изрази въ единъ голѣмъ туристически конгресъ и една обща изложба на всички туристически индустрии, снимки и описания на градове, хижи и мѣстности, както и сведения за туристическитѣ сдружения въ европейския континентъ. Назначената комисия за проучвания е започнала вече своята подготовителна работа и се е обърнала писмено къмъ всички срѣди въ Европа за сътрудничество.

У НА СЪ.

Паспортно-полицейски облекчения за чужденцитѣ.

— Германо-българската търговска камара въ София, въ желанието си да поощри посещението въ България на нѣмскитѣ поданици съ писмо отъ 24 юлий т. г. отправено до министра на търговията, промишлеността и труда, прави едно изложение върху пречкитѣ особено отъ административно-полицейски характеръ, които се правятъ на идващитѣ у насъ да лѣтуватъ курористи и туристи. Съ това изложение се иска да се разреши на нашитѣ консули да даватъ визи, да се въведатъ специални марки за виза, както се практикува въ всички страни, да се намалятъ визитѣ за групови пътувания; да се обърне особено внимание и се разреши най-скоро въпроса за премахване на визитѣ; така Германия е премахнала визитѣ за своитѣ поданици съ повече отъ 19 държави, съ нѣкои отъ които тя воюва — Франция, Югославия, Ромъния, Чехия и др.

Да се обърне особено внимание на митническитѣ чиновници, отъ които да се иска по внимателно отнасяне къмъ пътниците, да не се формализиратъ при прегледа, като дадатъ по-широко тълкувание на термина „необходимитѣ принадлежности“ — повече горни и долни дрехи, тоалетни принадлежности, фотографически апарати; да се препоръчатъ на чужденцитѣ опредѣлени гранични пунктове за визане и излизане, кждето да има презъ лѣтнитѣ месеци митнически чиновници, които да говорятъ чужди езици; да се стегнатъ хамалитѣ-носачи, като иматъ номеръ, та да правятъ по-добро впечатление на чужденцитѣ.

Други облекчения, които се следва да бждатъ направени, сж относно полицейскитѣ формалности. Третиране на всѣки чужденецъ като опасенъ за държавата, като се иска отъ него подаване заявление и чакане разрешение, три портрети, поставяне отпечатъкъ отъ прѣста върху личната карта и заплащане такса отъ 150 лв., отекчаватъ визитѣ и ненуждно обременяватъ чужденеца, независимо отъ отрицателното психологическо въздействие, съ което всички тѣзи тяжести се отразяватъ върху желаещитѣ да посетятъ България чужденци. Курортнитѣ такси, които нѣкои градове събиратъ, още повече отекчаватъ посетителитѣ-чужденци. Визата за излизане, която се практикува единствено въ България, сжшо затруднява чужденцитѣ; тя се дава само отъ онзи полицейски органъ, който е издалъ личната карта; така че обиколили България чужденецъ, който би напусналъ страната отъ другъ пунктъ, ще трѣбва да иска виза за излизане отъ пункта, въ който е влѣзълъ въ България, а това изисква разходване на срѣдства и време. Цѣлата система на регистрацията на чужденцитѣ ще трѣбва да се промѣни и опрости. Друга пречка е бирническото удостоверение, което се иска отъ всѣки чужденецъ, кой-

то е престоял повече от един месец в страната — нѣщо, което би могло да се избѣгне за чужденците туристи и курортисти.

Германо-българската търговска камара се спира в своето изложение и на липсата на пътеводители на чужди езици; необходимо е да се издадат такива, които да бъдат изпъстрени с хубави снимки и съдържат елементарни сведения и практически упътвания за чужденеца. По за предпочитане е, вмѣсто голѣмъ пътеводител да се издадат постепенно отдѣлни проспекти за българските курорти, планини, минерални бани, морски брѣгъ и др.

Макаръ, че България участвува в международния автомобилен съюз и у насъ има организация на Царския автомобилен клубъ, липсватъ карта на достъпните пътища за автомобили и описание за митнически и полицейски режимъ, на който подлежатъ влѣзлитъ временно или минаващитъ транзитъ автомобили.

Трѣбва да се уредятъ автомобилните междуградски съобщения и се регулира наема на градските автомобилини съобщения.

Изложението на германо-българската търговска камара е цененъ документъ, въ който сж сумирани оплакванията на германците, посетили България и въ който сж посочени и мѣрките, които трѣбва да се взематъ, за да може да не се отекчаватъ чужденците, посетили България. Ако новооткритото бюро за туризъмъ при министерството на търговията направи да се премахнатъ изложениите пречки, ще се направи една голѣма крачка напредъ. Самото изложение пъкъ идва да потвърди колко умѣстни сж били многократните изложения и резолюции по този въпросъ, които туристическиятъ конгреси, висшиятъ туристически съветъ и централни управления на Б. Т. Д. и Ю. Т. С. сж взимали до сега.

Б. Ков.

КНИЖНИНА

Dr Herbert Louis, Morphologische Studien in Südwest. Bulgarien, Stuttgart, 1930 (Д-ръ Х. Луизъ, Морфоложки проучвания въ югозападна България, излѣзла като книга 2 отъ III. серия на Geographische Abhandlungen, основани отъ проф. Алб. Пенкъ, издавани отъ Норб. Кребсъ, съ 8 картинни приложения и 3 карти).

Доцентътъ по география при Берлинския университетъ Х. Луизъ си поставя за цѣль въ тия свои Морфоложки проучвания въ Югозападна България да даде една по-точна представа за сжчината на голѣмия планински релефъ, който се заключава между рѣкитъ Струма, Джерманъ, горното течение на Марица и Мѣста и обема планините Рила, Пиринъ и Доспатския дѣлъ отъ Родопитъ, като установи и указанията за вѣроятния му произходъ, за създадитъ го нагнвания на земната кора. Като по специална своя задача той изследва битието и строежа на отдѣлните елементи, които образуватъ формитъ на тоя релефъ и между който изпъкватъ главно три: низини, стръмни склонове и високо по слабо развито (релефно) планинско плато, и обяснява взаимните отношения между тяхъ. Заедно съ това като втора своя задача той разглежда въпроса за размѣра, условията за сжществуване и действието на залежаването въ тая планинска областъ по време на ледниковия периодъ.

Своитъ проучвания авторътъ започва съ низинитъ: долината на Струма (Св. Врачката котловина, Кресненското дефиле, Симитлийската Клисура, Струмско — Джерманската гѣнка между Симитли и Дупница, Дупнишката котловина, мѣстността северно отъ Рила) и долината на Мѣста (Предѣлъ и склоноветъ на Разложката котловина, дѣното на Разложката котловина и южната частъ отъ прорѣза на Мѣста), за да мине следъ това къмъ високо планинските области: Пиринъ (югоизточенъ Пиринъ, високъ Пиринъ), Родопския масивъ край Мѣста и Рила (източенъ дѣлъ, централенъ дѣлъ, западенъ дѣлъ и юженъ дѣлъ), като обобщава по отдѣлно изводитъ за единитъ и за другитъ.

Въ първата частъ на своя трудъ, изследвайки строежа и битието на низинитъ и връзкитъ имъ съ окръжаващитъ ги планински склонове и плата, той идва до заключение, че днешния обликъ на тяхния релефъ се дължи на три раздвижвания на земната кора: първоначално, вѣроятно въ миоцена, е станало де по-слабо, де по-интензивно раздвижване на котловиннитъ пластове; покъсно сж последвали вѣроятно плиоценски издигания на планинските маси, които образуватъ и стръмнитъ склонове между низинитъ и високопланинското плато, следъ което идватъ като най-нова фаза на развитие на релефа едно ново издигане, което обхваща цѣлата областъ: планини и низини заедно.

Минавайки следъ това къмъ планинските области авторътъ изследва подробно тяхния релефъ и битие и завършва съ проучване на условията и разпространението на залежаването имъ по време на ледниковия периодъ. За Рила особено той обръща внимание върху обстоятелството, че централниятъ ѝ дѣлъ, който при издигането на планинските маси е дошълъ най-високо, е ималъ най-голѣми възвишения, сега не е най-високиятъ — най-голѣмитъ височини сега сж въ източния и западния дѣлъ (Мусала, Мальовица), който огражда, като джга централния дѣлъ отъ северъ и изтокъ. Това авторътъ обяснява съ силно интензивното залежаване на високитъ части отъ долините на централния дѣлъ презъ време на ледниковия периодъ, което е причинило значително понижаване на тоя дѣлъ впоследствие.

Цѣлото изложение на автора говори за една съвестна и вѣща работа. Авторътъ е употребилъ за проучвания на самото мѣсто три лѣта (1926, 1927 и 1928) и дава ценни приноси за опознаване облика и битието на най-високата областъ на Балканския полуостровъ. Къмъ книгата му сж приложени освенъ 8 листа художествено възпроизведени снимки на характерни особености въ строежа на планинскитъ масиви и две карти на Пиринъ (1:100,000 на цѣлия масивъ и 1:25,000 на централния дѣлъ), една геоложка скица на изследваната областъ и единъ морфоложки прегледъ на сжщата съ съответни профили на поважнитъ направления. Особено ценни за туриститъ сж дветъ карти на Пиринъ, въобще първитъ точни карти за тоя нашъ край, за които е дадена бележка още въ кн. V. на Български Туристъ отъ м. май тая година, и които могатъ да се доставятъ отъ Соф. клонъ „Алеко Константиновъ“ на Б. Т. Д.

Пейо.

Михаилъ Ив. Маджаровъ. — На Божи-гробъ. — Преди шестдесетъ години и днесъ. Спомени, пѣтни бележки и впечатления, стр. 118, ц. 30 лв.

Г-нъ Мих. Маджаровъ е ималъ добрата идея да ни поднесе въ една спретната книжка споменитъ, пѣтнитъ бележки и впечатленията си отъ две пътувания до Божи гробъ — светитъ мѣста за всѣки христианинъ. Макаръ и да има между тяхъ — дветъ пътувания — единъ промеждутъкъ отъ шестдесетъ години, свежестта на първитъ впечатления е все така ярка, както при вторитъ. Първото си пътешествие г. Маджаровъ е направилъ още като 14—15 годишенъ юноша — презъ 1868—69 година, а второто си — въ наши дни — презъ 1926 година.

Пътуването за Иерусалимъ въ втората половина на миналото столѣтие е било събитие отъ голѣмо зна-

чение; подготовката за пжтуването е траяла нѣколко месеци — материално осигуряване оставянитѣ въ кжщи — женската челядъ, а сжщевременно духовно подготвяне за светитѣ мѣста — редовно черкуване, избѣгване кавги, одобряване, и прощаване съ близки. Трѣгването било цѣлъ приздникъ — цѣлия градъ изпращалъ бждащитѣ хаджии. Самото пжтуване е траяло 4 месеца, а съ престояване се губѣли 8—9 месеца.

Пжтуването е ставало съ най-примитивни срѣдства — на конь, съ кола, параходъ, магарета; да пжтувашъ презъ Балкана, по долината на Марица до Одринъ, да влѣзешъ въ Цариградъ, съ парахода до Александрия — Каиро — Яфа за да стигнешъ най-сетне въ Иерусалимъ. Човѣкъ може да си представи какво сж изпитвали поклонницитѣ, които за прѣвъ пжтъ сж виждали голѣми градове, грамадни джамии — Султанъ Селимъ и Св. София, източния блѣсъкъ и човѣшка пжстрота на Каиро и Александрия, пжтувание по море, и следъ много мжки, стигане до Обетованата земя, кждето пжкъ започва поклонението на всички мѣста свързани съ живота на Спасителя: благоговейното посещение на Назаретъ, планината на проповѣдитѣ, окжпването въ р. Йорданъ, Гесиманската градина, Голгота, Божи гробъ и то по време на Възкресение, когато сж се стичали поклонници отъ всички православни страни. И то отъ поклонници, чиято единствена и най-света мечта презъ цѣлъ животъ е била да посетятъ Светитѣ мѣста. Следъ като направятъ своитѣ покупки — а тѣ не сж били малко — за всички роднини и познати по нѣщо, та нали и най-малкъ подарѣкъ идель отъ Божи гробъ, поклонницитѣ сж се стегали за пжтъ — не по-малко труденъ отъ отиването, но съ спокойна душа, че сж изпълнили една заветна мечта.

Цѣлата и чиста радостъ отъ посещението на Божи гробъ, г. Маджаровъ предава много живо и картинно: въ неговитѣ бележки проличава оная дълбока религиозностъ и смирение, които сж били така присжщи на поколението отъ миналия вѣкъ.

Наредъ съ тѣхъ, г. Маджаровъ ни дава много интересни данни за цѣвтѣщата тогава трѣговия съ аби

и чорапи, произвеждани въ нашитѣ подбалкански градове, а разпродавани далече на изтокъ — въ Цариградъ, Александрия, Каиро.

Г-нъ Маджаровъ ни предава впечатления си и отъ гърцитѣ въ Цариградъ — въ времето когато се е водила борба около църковниятъ въпросъ, отъ аrogантността на грѣцки монаси въ Иерусалимъ и отъ случката съ грѣцкия свещеникъ, когато поклонницитѣ сж поискали да прочетатъ „апостолтъ“ на български. Посрещането въ Копривщица на хаджиитѣ е станало отъ цѣлото духовенство и гражданство вънъ отъ града — едно свидетелство за голѣмината на събитието — отиване до Иерусалимъ. Отъ това прѣво пжтуване, което е оставило такива силни впечатления въ автора, та той да може да ги възпроизведе и следъ шестдесетъ години, е останалъ Иерусалимътъ — скжпъ даръ отъ Божи гробъ, който е служилъ като иконостасъ въ дома на хаджиитѣ.

Второто пжтуване до Божи гробъ, г. Маджаровъ е направилъ съ парахода „Царь Фердинандъ“ на българското параходно д-во въ Варна, презъ м. априлъ 1926 година. Каква разлика за изтеклитѣ шестдесетъ години: станалата промѣна въ всички клонове на живота е толко резка, че се струва на четета, какво прѣвитѣ впечатления на г. Маджаровъ сж отъ минали вѣкове. Ако преди се е пжтувало за Иерусалимъ 4 месеца и съ престояването поклонението е било 8 месеца, днесъ — само за 25 дена може да се посети Божи гробъ. Ако пжкъ пжтувате съ още по-бързи превозни срѣдства, пжтуването до Иерусалимъ е само двуседмично. Промѣната въ превознитѣ срѣдства, като че е отнела обаянието съ което бѣше обгърнато едно пжтешествие до светитѣ мѣста. Но и днесъ то е богато съ впечатления. Още повече, че едновременно може да се посетятъ и пирамиитѣ и се направи едно мжтешествие, което ни запознава съ Египетъ, Палестина, Гърция и Турция.

Книгата на г. Маджаровъ се чете леко, приятно и увлѣкательно. Контраста на разказанитѣ две пжтешествия напомня източна приказка. Ние горещо препорѣчваме книгата на всички туристи.

Б. Ков.

ДРУЖЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ

Съобщения отъ Централното настоятелство. — На поздравителната телеграма, която председателя на дружеството г. Н. Галчовъ е отправилъ до Тѣхни Царски Величества Царица Иоанна и Царь Борисъ III, Н. Величество Царя е благоволилъ да отговори съ следната телеграма:

Галчовъ, председатель
Българското туристическо дружество
Солунска 25, София.

Царицата и азъ отъ сърдце благодаримъ на всички членове на дружеството за тѣй любезно изразенитѣ преданни чувства.

Царьтъ.

Текста на поздравителната телеграма на дружеството, е следния:

Тѣхни Величества
Царь Борисъ III и Царица Иоанна
Двореца, София.

Българскитѣ туристи се присѣдиняватъ отъ сърдце къмъ всенародната радостъ и поздравляватъ

възторжено Ваши Величества по случай бракосъчетаението Ви.

Моля приемоте израза на чувствата на вѣрностъ и преданностъ, които поднасямъ отъ мое име и отъ името на Българското туристическо дружество.

Председателъ: Галчовъ.

*

По случай царската сватба Ц. Н. е решило да подари на Тѣхни Царски Величества единъ разкошенъ албумъ съ снимки отъ българскитѣ планини и курорти.

*

Въ едно отъ последнитѣ си заседания Ц. Н. е разгледало въпроса за финансовото положение на списанието „Български туристъ“. Отбелѣза се, че при сегашния тиражъ списанието би могло да излиза редовно стига всички дружества да се отчитатъ редовно и изпратятъ всички суми събрани като абонаментъ. Поради нередовното изпращане на събрания абонаментъ отъ клоноветѣ, редакцията се намира въ затруднение, а това положение уврежда останалитѣ приходи и спжва редовната дейностъ на Ц. Н. — канцеларска, за доставка диапозитиви, даване помощи, за хижестройство и спални и др.

Поради това Ц. Н. прие едно окръжно, което се изпраща на всички клонове и организатори. Във него, като се обрисова положението на редакцията и се съобщават необходимите данни, се въвежда месечна система за отчитане за абонамента и се съобщават и система за отчитане на абонамента и се съобщават и дружества на списанието върху горното окръжно, молимъ ги да внесат абонаментите си предварително или най-малко да се отчитат месечно за абонамента. Така ще подпомогнат редакцията и ще гарантират редовното излизане на списанието.

Като обръщаме внимание на всички абонати и дружества на списанието върху горното окръжно, молимъ ги да внесат абонаментите си предварително или най-малко да се отчитат месечно за абонамента. Така ще подпомогнат редакцията и ще гарантират редовното излизане на списанието.

Френският икономистъ, г. графъ Жоржъ де Сюзоръ готви на френски езикъ една книга върху България, която да даде една пълна картина на економическия и културенъ животъ на България. Той се е обърналъ лично къмъ министра на Народното просвещение г. Проф. Ал. Цанковъ и е поискалъ да му се дадатъ данни или изложения върху поставени отъ него въпроси. На поисканото отъ министерството отъ Ц. Н. изложение върху „Туризма въ България“, Ц. Н. се е отзовало и предало обстойно изложение на Министерството.

Габровският клонъ „Узана“ е възобновенъ и Ц. Н. го е приело въ дружеството.

Софийското туристическо дружество „Еделвайс“ е направило постъпки за влизане като трето д-во въ София въ Б. Т. Д.

Старозагорският клонъ „Сърнена гора“ съобщава, че продължава срока за участие въ конкурса по изработване на плановетъ за разгледната кула на Аязмото до 28 декемврий т. г.

Срещи-конференции свиква Ц. Н. на:
7. XII. 1930 год. въ гр. В. Търново се свиква среща-конференция на клоноветъ отъ Б. Т. Д. отъ градоветъ: Варна, Шуменъ, Преславъ, Провадия, Търново, Русе, Гор.-Орѣховица, Дол.-Орѣховица, Габрово, Дръново, Тръвна, Елена, Попово и Разградъ.

14. XII. т. г. въ гр. Пловдивъ се свиква среща-конференция на клоноветъ отъ Б. Т. Д. отъ градоветъ: Хасково, Пловдивъ, Лъджене, Станимака, Карлово, Т. Пазарджикъ, Сарамбей, Костенецъ, Долна-Баня и Сопотъ.

14. XII. т. г. въ гр. Плъвенъ се свиква конференция на клоноветъ отъ Б. Т. Д. отъ градоветъ: Червенъ, Бръгъ, Свишовъ, Ловечъ, Плъвенъ и Враца.

Конференциите се свикватъ по инициативата на Централното Настоятелство, възъ основа на взетите резолюции на Събора и иматъ чисто организационенъ характеръ. На всѣка конференция ще присъствуватъ представители на Ц. Н. и районните организатори.

Опредѣления дневенъ редъ обхваща следните въпроси:

1. Хижестроителство — кжде да се строи, отъ какъвъ материалъ, какви размѣри и до каква стойностъ.
2. Маркировка и прокарване на пътеки.
3. Събиране фолклорни материали.
4. Агитационна седмица и пласиране списанието.
5. Финансово заздравяване на дружеството.

Среща-конференция въ гр. Ямболъ. — На 16 ноемврий т. г. стана среща-конференция на клоноветъ на Б. Т. Д. въ Юго-Источна България. Присъствуваха делегати на клоноветъ въ Бургасъ, Айтосъ, Карнобатъ, Сливенъ, Нова-Загора, Ст.-Загора, Котелъ, Казанлъкъ и Ямболъ.

Председателя на Ямболския клонъ г-нъ Тодоровъ откри конференцията съ приветствие до делегатите.

Подъ ръководството на председателя на Ц. Н.-во Н. Галчовъ, конференцията разгледа въпросите докладвани отъ Ст.-Загорския делегатъ г. Караколевъ — за предстоящите задачи на туристическите организации и отъ г. Галчовъ — за строежа на хижи, маркировка на планински пътеки и др. организационни въпроси.

Делегати и гости взеха живо участие при разглеждане дневния редъ на конференцията.

Взеха се решения, които ще съобщимъ допълнително. Следъ разглеждане града, въ честъ на делегатите, вечерята бѣ дадена вечеринка въ читалището, посетена много добре отъ гражданството.

Организаторски. — Назначенъ е Илия Бърдаровъ за организаторъ на Плъвения районъ. На сѣщия е възложено да проучи условията за основаване на клонове въ Тетевенъ и Луковитъ.

Назначенъ е за организаторъ на търновския районъ Иванъ Вълчановъ, учителъ.

Видинският клонъ „Бонония“ има извънредно общо събрание на 8. XI. т. г. — Димитровъ день. Поради това, че членоветъ отъ управителния съветъ: Вен. Филиповъ — подпредседател на вид. окр. сѣдъ, Стояня п. Георгиевъ — чл. на сѣщия сѣдъ, Грозданка Арнаудова и Иванъ Савовъ — търговецъ, сж напуснали града, поради промѣна на мѣстослужене и по настояването на всички присъствувачи, наложи се изборъ на нови управителни тѣла. Избраха се за: управителенъ съветъ: Д-ръ Б. Бончевъ — председател, Оникъ Торосиянъ — подпредседател, Енчо Нешевъ — подпредседател, Александъръ Костовъ — секретаръ, Тома Илиевъ — касиеръ, Тодоръ Чукурски — домакинъ, Асенъ Тинковъ — съветникъ, Никола П. Рибаревъ — съветникъ, Робертъ Димитровъ — съветникъ — контроленъ съветъ: Александъръ Перчевъ, Рудолфъ Здравковъ, Лазаръ Ивановъ.

Вмѣни се въ дългъ, на новоизбраното настоятелство, да устройи нѣколко беседи за туризма съ диалогични отъ Рила, Пиринъ, Витоша и Балкана, съ каквито разполага централното настоятелство. Пожела се, да се обърне по-големо внимание на излетната дейностъ, а така сжщо да се използва салона на „Търговския домъ“ за устройване балове, дневни забави съ танци и др. Личеше въ всички присъствувачи желание за работа и по широко пропагандиране на родния туризъмъ. Следъ завършване на събраниято, всички присъствувачи, отидоха при основателя на клонъ и дългогодишенъ председател на сѣщия — Димитър Стояновъ, директоръ на видинските гимназии, за поднесатъ честитки по случай именията му день.

Разложкият клонъ „Пиринъ“. — На 30 юлий т. г. дружеството ни насрочи трудовъ излетъ за изкъртване и складиране камъни на мѣстото за постройка хижата въ „Суходолъ — Полянитъ“. За да се извърши повече работа и се добиятъ добри резултати, дружеството ни отъ по-рано бѣ направило постъпки и поканило работещата въ града трудова група съ всички трудоваци и началствуващи лица, състояща се отъ около 80 души, да посетятъ излета, да се полюбуватъ на Пиринъ, а същевременно съ малко работа отъ всички, да се допринесе нѣщо за постройката на хижата.

Благодарение отзивчивиятъ и предприемчивъ духъ на началника на групата, участието на трудоваци въ излета бѣше разрешено. За организиране на този излетъ не малко участие взема и общината съ свои хора.

Рано сутринята излетниците, нарамили кирки, лопати, чукове и др. потеглихме за мѣстото. Следъ едного часовъ мжжки ходъ разнообразната дружина стигна до прочутиятъ „Врбовски кладенецъ“, кждето се спрѣхме за отдихъ и малка закуска.

Следъ двучасовъ ходъ оттамъ, ние стигнахме въ мѣстността „Полянитъ“, където ще се строи хижата. Следъ малка почивка началника на трудовата група г. Цв. Д. въ кратка речъ изтъкна целитъ на туристическия дружба и значението на хижитъ. Веднага следъ речта, която упражни своето въздействие, всички излетници: членове, гости, трудоваци познахме усилената работа: едни копаятъ, други чукатъ, трети носятъ. Грамадата отъ натрупванитъ камъни постоянно растѣше.

Презъ това време специалисти готвачи усърдно приготвяха обѣда — чорба и печени агнета.

На обѣдъ се сложи дълга, обща трапеза, а следъ него се изви кръшно хоро подъ звука на трудовашка гайда.

Надвечеръ всички се упжтиха вкупомъ за града, весели, бодри и доволни отъ направената разходка и извършената полезна работа.

На 24 октомврий клонътъ ни отпразднува своя патроненъ празникъ.

На сжщата дата се празнува и освобождението на гр. Разлогъ. За целта при стечение на гражданството и учащата се младежъ, въ черквата се отслужиха панихида и молебень. Следъ свършване черковната служба, цѣлото множество, накинчено съ туристически ленти и ликътъ на Алеко Константиновъ, начело съ военната музика, въ манифестация се упжти къмъ централния градски площадъ. Тамъ председателя на клонътъ Гр. Толиловъ въ хубава и подходяща речъ изтъкна предъ гражданството развитие, значение и предстоящи задачи на туристическия организации въ България. Най-много наблегна върху значението, строежа хижи и въ частностъ постройката на хижа въ Пирин — мѣстността „Суходолъ — Полянитъ“, отъ Разложкия клонъ. Сжщиятъ апелира къмъ гражданството да помогне кой съ каквото може: пари, материали и др., за изграждането на тази отъ такова голѣмо значение хижа въ Пирин. До вечерта празника продължи въ веселие и хора на градския площадъ.

Съ добрата подготовка, дисциплина и усърдие отъ страна на всички дружествени членове, празникътъ се отпразднува много тържествено, а същевременно бѣ една истинска агитация въ полза на туризъмъ.

Следния день, клонътъ ни даде вечеринка, прихода, отъ която е за постройка на хижата. Представи се хубавата битова драма „Вампиръ“ отъ Антонъ Страшимировъ.

Трупата съставена изключително отъ дружествени членове, ръководена и режисирана отъ председателя на клонъ г. Толиловъ, изнесе пиесата блѣскаво. На нѣколко пжти участващитъ бѣха аплодирани.

Дружеството ни счита за свой дългъ да изкаже публично плагодатностъ къмъ госпжтитъ Р. д-ръ Георгиева, М. Памукова и Р. Коцакова, които съ своето живо участие и отлична угра допринесоха твърде много за блѣскавото ѝ изнасяне.

Старо-Загорски клонъ „Сърнена гора“ е развилъ една завидна дейностъ въ първото шестмесечие, ръководено отъ настоятелство подъ председателството на Д-ръ Хр. Гюлеметовъ. Клонътъ брой 101 изправни члена; реализирало е бюджетъ на сума 22,551 лева. Направени сж 11 излети, като сж изминати пешъ 335 клм. и съ влакъ 1601 клм. Трудовата дейностъ е проявена по разхубавяване на Аязмото; почистване изсъхналата растителностъ и направа на 18 скамейки. Уредени сж били „Фото и художествена изложба“, „Народна забава на Аязмото“, „Седмица на еделвайситъ“, „Утро на цвѣтитъ“ и 8 седѣнки.

Туристическата спалня разполага съ 18 пружинени кревата; имала е 182 ношувания. Инвентара ѝ възлиза на 8,320 лв.

Фотографическата сбирка има имущество на сума

6,790 лв., отъ 250 фотостъкла, 300 увеличени снимки и 43 свѣтливи картини.

Туристическата метеорологична наблюдателница въ градската градина, чиито основи бидоха поставени на 9 януарий 1930, биде изградена по най-новъ германски моделъ, даденъ отъ проф. Райковъ, отъ Софийския университетъ и изпълненъ отчасти отъ инж. Ив. Шошковъ, директоръ на механотехническото училище въ Казанлъкъ. Необходимитъ уреди сж доставени и изпитани чрезъ Централната метеорологична станция въ София, гдето директора ѝ, метеоролога г. К. Кировъ, прояви голѣма грижа и любезностъ. Регистриранията сж почнати на 1. юлий т. г.

Работи се усилено за подготвяне строежа на разгледната кула на Аязмото; на 1. октомврий се произвежда конкурсъ за плана.

Отношенията съ клонътъ на Ю. Т. С. и другитъ културни организации сж много добри.

ПОКАНА.

Поканваме всички туристи и любители на българската природа да се запишатъ за обонати на XXIII годишнина на

„БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ“,

органъ на Българското Туристическо Дружество.

Списанието ще излѣзе въ 10 книжки отъ по 16 страници голѣмъ форматъ, на хубава иллюстрационна хартия съ много иллюстрации, при абонаментъ 60 лева.

Туристи, запишете се абонати за списанието!

Подкрепете вашиятъ органъ да добие по-широкъ пласментъ за неговото лично подобрене и чрезъ него — за пропагандиране дѣлото на българския туристъ!

Адресъ: сп. „Български туристъ“, София, ул. Солунъ, № 25.

Отъ Редакцията.

КЪМЪ СЪТРУДНИЦИТЪ.

Редакцията на списанието кани всички досегашни сътрудници на списанието да продължатъ сътрудничеството и презъ идната година, като изпращатъ своитъ статии и разкази на сжщия адресъ. Редакцията плаща по 100 лева хонораръ на страница.

КЪМЪ ДОПИСНИЦИТЪ.

Редакцията на списанието съобщава, че въ изпълнение на резолюцията на XXII дружественъ конгресъ ще даде мѣсто въ списанието на повече дописки изъ дружествения животъ, както и ще помѣства и художествено-прочитни разкази, туристически хуморъ и анекдоти. Тя поканва всички дружествени членове и дописници да ѝ изпращатъ такива.

СЪДЪРЖАНИЕ: Гараганъ — Химнъ на „Сърнена гора“, В. Гюлеметовъ — Маршъ на „Сърнена гора“, Д-ръ Йосифъ Петковъ — Международната изложба по транспортъ и туризъмъ въ Познанъ — Полша, Л. Н. Вълчановъ — Орлови гнѣзда, Ст. Поповъ — Туризмътъ въ Съветска Русия, Volt — Топлата дупка — Бо-рушица, Славянски туризъмъ — Асоциация на славянскитъ туристически дружества, Вести и бележки — Хималайската експедиция, Паспортно-полицейски облекчения за чужденцитъ, Книжнина — Д-ръ Х. Луизъ — Морфоложки проучвания въ югозападна България, Мих. Маджаровъ — На Божи-гробъ, Дружественъ животъ.